

2.6. Jakie typy działań są kwalifikowalne?

Wsparcie ze środków programu możesz otrzymać na realizację działań, które wpisują się w następujące obszary tematyczne:

- priorytet 1. Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze,
- priorytet 2. Lepiej połączone Pogranicze,
- priorytet 3. Twórcze i atrakcyjne turystycznie Pogranicze,
- priorytet 4. Współpraca instytucji i mieszkańców Pogranicza.

Właściwy dla Twojego projektu obszar tematyczny (priorytet) programu określisz na podstawie opisu **typów działań kwalifikowanych**.

Priorytet 1. Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze

Pogranicze jest obszarem szczególnie cennym przyrodniczo w skali obu krajów. Jednocześnie są to tereny narażone na dynamicznie zmieniające się warunki meteorologiczne i hydrologiczne. Zmiany klimatu powodują okresowe susze, pożary oraz deszcze nawalne, które skutkują podtopieniami i powodzią. Dlatego najważniejsze cele w obszarze środowiska to:

- zwiększanie odporności na zmiany klimatu i zjawiska ekstremalne,
- rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury,
- wspieranie zachowania bioróżnorodności, w tym inwentaryzacja przyrodnicza, ochrona i podnoszenie świadomości znaczenia obszarów chronionych,
- usprawnienie transgranicznej współpracy w zakresie bezpieczeństwa ludności, w tym w zakresie zarządzania kryzysowego.

Jeżeli planujesz **DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z PRZYSTOSOWANIEM DO ZMIAN KLIMATU I OCHRONĄ PRZED KLĘSKAMI ŻYWIÓLOWYMI**, takie jak:

- łagodzenie negatywnych skutków zmian klimatu w wymiarze transgranicznym, w tym tych o charakterze klęsk żywiołowych, przykładowo:
  - rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, aby ograniczyć spływ powierzchniowy oraz zwiększyć retencję wody – np. zielone dachy i zielone ściany w obiektach użyteczności publicznej, zielone parkingi, nawierzchnie wodoprzepuszczalne, łąki kwietne, ogrody deszczowe, ogrody fasadowe, pasáže roślinne, parki kieszonkowe, rekonstrukcja i przywracanie terenów zalewowych oraz terenów podmokłych, zagospodarowanie terenów zlewni rzek (tereny zielone), rewitalizacja i renaturyzacja cieków, stawy hydrofitowe, rowy bioretencyjne, skrzynki korzeniowe, poldery, naturalne zbiorniki retencyjne, niecki i stawy retencyjne, skrzynie i studnie chłonne, place wodne, systemy gromadzenia wody deszczowej,
  - budowa/modernizacja infrastruktury zapobiegającej powstawaniu osuwisk (w tym stabilizacji stoków) – np. pokrywanie stoków siatkami geotechnicznymi, odwodnienie stoków (kanały i drenaż odwadniające), kotwy, mury oporowe oraz dodatkowo nasadzenia roślinności (zadarnienie, krzewy, drzewa),
  - budowa/modernizacja infrastruktury zapobiegającej rozprzestrzenianiu się pożarów – np. naturalne zbiorniki służące gromadzeniu wody na obszarach o dużym zagrożeniu pożarowym,

- poprawa współpracy w zakresie transgranicznego zarządzania kryzysowego, w tym wymiana doświadczeń/wspólne szkolenia służb ratowniczych/standaryzacja wyposażenia służb ratowniczych na obszarze Pogranicza, przykładowo:
  - wymiana doświadczeń i dobrych praktyk,
  - wspólne szkolenia służb ratowniczych, wspólne symulacje akcji ratunkowych, wspólne wielostronne ćwiczenia służb ratowniczych, zarządzania kryzysowego i porządkowych,
  - standaryzacja i zakup wyposażenia (sprzętu i oprogramowania) służb ratowniczych niezbędnego do prowadzenia wspólnych, transgranicznych systemów monitorowania, ostrzegania, reagowania i zarządzania kryzysowego,
  - wdrażanie spójnych systemów monitorowania (np. warunków meteorologicznych, stanu pokrywy śnieżnej, wilgotności ściółki), spójnych systemów powiadamiania, szybkiego ostrzegania i reagowania w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych (w szczególności na obszarach górskich),
  - rozszerzanie istniejących form współpracy między służbami ratownictwa medycznego, zarządzania kryzysowego, porządkowymi i innymi instytucjami,
  - organizacja konferencji, wielostronnych spotkań, itp. w zakresie zawiązania porozumień/opracowania spójnych przepisów dotyczących ochrony ludności i zarządzania w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych,
- analizy, strategie, plany działania i pilotaże, które dotyczą przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu w wymiarze transgranicznym, w szczególności w postaci klęsk żywiołowych, przykładowo:
  - przygotowanie analiz (w tym prawnych), założeń legislacyjnych, strategii i planów działania dotyczących tego tematu, w tym występujących wspólnych problemów i barier, wspólnych systemów/modeli współpracy służb ratowniczych, zawiązania porozumień/opracowania wspólnych przepisów odnośnie do ochrony ludności i zarządzania w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych,
  - prowadzenie działań pilotażowych wynikających ze strategii, analiz i planów działania,
  - testowanie nowych rozwiązań (np. technologii) i promowanie ich stosowania,
  - wdrażanie innowacyjnych technologii do monitorowania, ostrzegania, reagowania i zarządzania kryzysowego,

wybierz → priorytet 1. Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze,

a w nim → cel szczegółowy 1. Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.

Jeżeli Twój projekt przewiduje realizację wymienionych działań, zaplanuj w nim **obowiązkowo działania edukacyjno-promocyjne**. Ich celem ma być zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie łagodzenia i przystosowania do zmian klimatu, a także przeciwdziałania negatywnym skutkom występowania klęsk żywiołowych poprzez:

- promowanie rozwiązań sprzyjających przystosowaniu do postępujących zmian klimatu,
- informowanie o korzyściach ze stosowanych rozwiązań,
- promowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury,
- informowanie o zasadach postępowania w sytuacji wystąpienia klęsk żywiołowych.

Przykładowe formy działań edukacyjno-promocyjnych: spotkania, prelekcje, warsztaty, seminaria, konferencje kończące projekty. Pamiętaj, że adresatami tych działań muszą być mieszkańcy Pogranicza.

Dofinansowanie projektu: minimalne 200 000 EUR, maksymalne 2 000 000 EUR
Okres realizacji projektu: maksymalnie 24 miesiące

Jeżeli Twój projekt dotyczy wymienionych działań i opiera się wyłącznie na szkoleniach, złóż wniosek o dofinansowanie w ramach FMP w priorytecie 4 w celu szczegółowym 2.

Działania niekwalifikowalne:

- budowa/modernizacja sieci kanalizacyjnej/wodociągowej/studni głębinowych,
- poprawa efektywności energetycznej rozumiana jako wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja, montaż paneli fotowoltaicznych itp.,
- budowa zielonej i niebieskiej infrastruktury w obiektach należących do osób fizycznych.

Nie dofinansujemy także projektu, w którym działania związane z przystosowaniem do zmian klimatu i ochroną przed klęskami żywiołowymi stanowią jedynie uzupełnienie innych zadań.

Jeżeli planujesz **DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ PRZYRODY I ZACHOWANIEM BIORÓŻNORODNOŚCI**, w tym na obszarach Natura 2000, takie jak:

- ochrona i poprawa stanu obszarów cennych przyrodniczo, przykładowo:
  - ochrona, odbudowa i poprawa stanu siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem terenów podmokłych, obszarów wodno-błotnych oraz stanowisk miejsc rozrodu chronionych gatunków zwierząt, w szczególności na obszarach chronionych, w tym, w razie potrzeby, m.in. inwentaryzacja przyrodnicza, monitoring przyrodniczy, ograniczanie presji turystycznej, poprawa stosunków wodnych,
  - ochrona, utrzymanie i poprawa łączności korytarzy ekologicznych, w szczególności pomiędzy obszarami chronionymi, w tym m.in. usuwanie barier fizycznych, udrażnianie łączności korytarzy, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury,
- przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu i pojawianiu się gatunków inwazyjnych, przykładowo:
  - wykrywanie i kontrola (monitoring) gatunków inwazyjnych,
  - izolacja populacji gatunków inwazyjnych,
  - usuwanie gatunków inwazyjnych (np. koszenie, wrywanie, stosowanie metod feromonowych, wprowadzanie modyfikacji genetycznych),
- analizy, strategie, plany działania i pilotaże na rzecz ochrony lub tworzenia form ochrony przyrody i utrzymania transgranicznych korytarzy ekologicznych, przykładowo:
  - przygotowanie analiz, strategii i planów działania, w tym w zakresie wspólnego zarządzania, planowania przestrzennego, i wyznaczania obszarów chronionych oraz korytarzy ekologicznych,
  - prowadzenie działań pilotażowych wynikających ze strategii, analiz i planów działania,

wyberz → priorytet 1. Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze,

a w nim → cel szczegółowy 2. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.

Jeżeli Twój projekt przewiduje realizację wymienionych działań, zaplanuj w nim **obowiązkowo działania edukacyjno-promocyjne**. Ich celem ma być zwiększanie świadomości społecznej w zakresie ochrony przyrody i zachowania bioróżnorodności poprzez:

- promowanie zasad zrównoważonego gospodarowania i korzystania z zasobów środowiska przyrodniczego,
- informowanie o korzyściach z utrzymania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz zachowania bioróżnorodności, w tym korzyściach z usług ekosystemowych,
- promowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury,
- informowanie o zagrożeniach związanych z rozprzestrzenianiem się gatunków inwazyjnych,
- poznawanie ekosystemów (w tym w formie wizyt terenowych) i ich aktualnych zagrożeń.

Przykładowe działania edukacyjno-promocyjne: tworzenie ścieżek edukacyjnych, spotkania, prelekcje, warsztaty, seminaria, konferencje kończące projekty.

Lista gatunków inwazyjnych:

- w Polsce: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/lista-roslin-i-zwierzat-gatunkow-obcych-ktore-w-przypadku-uwolnienia-17736502>
- na Słowacji: http://www.sopsr.sk/invazne-web/wp-content/uploads/2016/05/nariadenie_vlady_449_2019.pdf

Dofinansowanie projektu: minimalne 200 000 EUR maksymalne 1 500 000 EUR
Okres realizacji projektu: maksymalnie 24 miesięcy

Działania niekwalifikowalne:

- rewitalizacja parków (sprawdź możliwość realizacji w priorytecie 1. w celu szczegółowym 1. lub w priorytecie 3.),
- budowa/modernizacja ośrodków edukacyjnych, ogrodów botanicznych, zoo itp.,
- przygotowanie miejscowych planów rewitalizacji,
- budowa/modernizacja sieci kanalizacyjnej/wodociągowej/studni głębinowych.

Nie dofinansujemy także projektu, w którym planujesz budowę infrastruktury turystycznej i towarzyszącej (sprawdź możliwość realizacji w priorytecie 3.).

Priorytet 2. Lepiej połączone Pogranicze

Pogranicze jest obszarem trudnodostępnym ze względu na ukształtowanie terenu. Transport opiera się w znacznej mierze na korzystaniu z samochodów osobowych. By poprawić jakość i bezpieczeństwo przemieszczania się po OW, w tym dostępność obszaru dla transportu zbiorowego, a jednocześnie zadbać o stan środowiska naturalnego, Program wspiera działania, które mają na celu:

- zapewnienie odpornej na zmiany klimatu i bezpiecznej infrastruktury transportowej, sprzyjającej zwiększaniu integracji gospodarczej i społecznej,

- promowanie wolnej od zanieczyszczeń i zrównoważonej, multimodalnej mobilności,
- poprawę mobilności transgranicznej.

Jeżeli planujesz **DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z POPRAWĄ STANU INFRASTRUKTURY DROGOWEJ LUB ZWIĘKSZENIEM DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ ATRAKCJI TURYSTYCZNYCH**, takie jak:

- poprawa jakości infrastruktury drogowej o charakterze transgranicznym z uwzględnieniem aspektów zrównoważonego transportu, przykładowo:
  - modernizacja dróg wraz z obiektami inżynierskimi, w szczególności remont jezdni oraz stanowiących integralną część pasa drogowego poboczy, chodników, ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych, kanalizacji deszczowej, systemów podczyszczania wód opadowych, oświetlenia, urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, barier ochronnych,
- poprawa dostępu do atrakcji turystycznych o znaczeniu transgranicznym transportem publicznym i/lub innymi ekologicznie przyjaznymi środkami transportu poza miastami, przykładowo:
  - rozwój elektromobilności - zapewnienie transportu (zbiorowego, rowerów itp.) opartego na pojazdach zasilanych elektrycznie,
  - zapewnienie stacji do ładowania samochodów elektrycznych na istniejących parkingach,
  - montaż tablic zmiennej treści informujących o liczbie wolnych miejsc na parkingach,
  - oznakowanie parkingów „parkuj i jedź”, w szczególności wskazanie jakich środków transportu i na jakich trasach można używać w dalszej podróży,

wyberz → priorytet 2. Lepiej połączone Pogranicze,

a w nim → cel szczegółowy 1. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.

Infrastrukturę drogową o charakterze transgranicznym stanowią drogi wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi:

- znajdujące się w pasie do 30 km od granicy państwa i prowadzące bezpośrednio do granicy państwa,
- znajdujące się w pasie do 30 km od granicy państwa i łączące się z drogami prowadzącymi bezpośrednio do granicy.

Dofinansowaniem objęte są odcinki dróg/drogowe obiekty inżynierskie, które jednocześnie:

- znajdują się w jednym ciągu komunikacyjnym lub łączą się z tą samą drogą prowadzącą bezpośrednio do granicy,
- mają porównywalne parametry techniczne (np. obciążenie jezdni) po obu stronach granicy,
- są dostępne dla transportu publicznego,
- są uwzględnione w regionalnych i/lub lokalnych strategiach rozwoju i planach modernizacji dróg,
- posiadają analizę potrzeb uzasadniającą realizację (analiza popytu oraz analiza technicznych możliwości poprawy łączności komunikacyjnej),
- będą podlegały kompleksowej modernizacji.

Modernizacja drogi może dodatkowo obejmować budowę przykładowo:

- chodnika (w terenie zabudowanym oraz, jeśli istnieje taka potrzeba, poza terenem

- zabudowanym - np. wzdłuż dróg, po których prowadzą szlaki turystyczne),
- ścieżki rowerowej,
  - ciągu pieszo-rowerowego,
  - kanalizacji deszczowej i systemu podczyszczania wód opadowych,
  - oświetlenia,
  - urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i barier ochronnych,

jeżeli jakiegoś z tych elementów dotychczas brakowało, a jego budowa poprawi funkcjonalność, bezpieczeństwo i płynność ruchu lub przyczyni się do polepszenia stanu środowiska przyrodniczego.

Projekty infrastruktury drogowej powinny pośrednio przyczyniać się do realizacji celów Europejskiego zielonego Ładu.

Podczas wyboru projektów do dofinansowania **priorytetowo będziemy traktować działania** poprawiające jakość infrastruktury drogowej **na obszarach pozamiejskich**.

Dofinansowanie projektu dot. modernizacji dróg: minimalne 500 000 EUR, maksymalne 4 000 000 EUR

Okres realizacji projektu: maksymalnie 24 miesięcy

Atrakcje turystyczne o znaczeniu transgranicznym stanowią atrakcje, których walory skłaniają do korzystania z nich mieszkańców i turystów z sąsiedniego kraju.

Dofinansowanie projektu dot. dostępu do atrakcji turystycznej:

minimalne 200 000 EUR, maksymalne 900 000 EUR

Okres realizacji projektu: maksymalnie 18 miesięcy

Działania niekwalifikowalne:

- budowa/modernizacja parkingów,
- remonty i przebudowa (modernizacja) dróg, które nie będą dostępne dla transportu publicznego oraz czynią poważne szkody środowisku,
- modernizacja elementów pasa drogowego (np. chodnika) bez jednoczesnej modernizacji jezdni,
- modernizacja odcinków tzw. dróg osiedlowych obsługujących wyłącznie ruch miejscowy w danej lokalizacji, stanowiących dojazd do posesji,
- opracowanie wyłącznie dokumentacji technicznej/koncepcji planistycznej dot. modernizacji drogi/poprawy dostępu do atrakcji turystycznej (sprawdź możliwość realizacji w priorytecie 4. w celu szczegółowym 1.)

Nie dofinansujemy także projektu, w którym modernizowane drogi nie mają znaczenia transgranicznego.

Priorytet 3. Twórcze i atrakcyjne turystycznie Pogranicze

Pogranicze jest obszarem atrakcyjnym turystycznie ze względu na walory środowiska naturalnego oraz bogactwo kulturowe. Turystyka stanowi niezwykle ważną część gospodarki regionu. Dlatego istotne jest:

- wspieranie zrównoważonej turystyki poprzez zintegrowane i całościowe podejście - uwzględnienie dobra mieszkańców i turystów, poszanowanie środowiska naturalnego i

kulturowego, zapewnienie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz konkurencyjności atrakcji i przedsiębiorstw,

- wykorzystanie pełnego potencjału kultury i zrównoważonej turystyki dla ożywienia gospodarczego, włączenia społecznego i innowacji społecznych,
- wspieranie współpracy instytucji publicznych i przedsiębiorstw skierowanej na efektywniejsze świadczenie wysokiej jakości usług na obszarach o dużym potencjale turystycznym.

Jeżeli planujesz **DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z DZIEDICTWEM KULTUROWYM I PRZYRODNICZYM LUB TURYSTYKĄ**, takie jak:

- wspieranie rozwoju transgranicznych konkurencyjnych/innovacyjnych/zintegrowanych produktów/usług/ofert turystycznych, w celu zwiększenia roli kultury i turystyki w rozwoju gospodarczym i włączeniu społecznym, przykładowo:
  - budowa, rozbudowa, modernizacja i doposażanie infrastruktury turystycznej, kulturowej i rekreacyjnej towarzyszącej transgranicznym szlakom turystycznym (np. szlaków pieszych, ścieżek rowerowych),
  - rozwój transgranicznych szlaków tematycznych (terenowych, cyfrowych) po zabytkach kultury materialnej i niematerialnej,
  - przygotowanie, rozwój wspólnych/zintegrowanych ofert turystycznych, w szczególności ekoturystyki,
  - współpraca w zakresie zrównoważonego wykorzystania walorów naturalnych Pogranicza,
  - działania na rzecz wydłużenia sezonu turystycznego (np. wzbogacenie oferty turystycznej),
  - sieciowanie i uzupełnianie produktów projektów Interreg Polska – Słowacja z wcześniejszych edycji, w tym uspołnienie systemu szlaków i tras turystycznych,
- zachowanie, udostępnienie i promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego o znaczeniu transgranicznym, przykładowo:
  - rewitalizacja (w tym prace konserwatorskie i restauratorskie) zabytków oraz terenów wokół zabytków, które budują i umacniają wspólną tożsamość,
  - rewitalizacja i tworzenie przestrzeni publicznej opartej na lokalnym dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym, by aktywizować lokalną społeczność (np. modernizacja sal wystawienniczych, zakup wyposażenia i narzędzi związanych z tradycyjnym rzemiosłem),
  - rewitalizacja i ochrona zabytkowych ogrodów i parków,
  - digitalizacja i cyfrowe udostępnianie zasobów kultury i natury (np. skanowanie dzieł sztuki, wystawy multimedialne),
  - cyfrowe utrwalanie ginących zawodów, języków, tradycji,
  - warsztaty, seminaria, kursy dotyczące sztuki i kultury, w tym podtrzymywania tradycji lokalnych - np. tańca, zawodów, języków, malarstwa, rękodzieła oraz rzemiosła ludowego i artystycznego,
  - współpraca na rzecz wspólnego dziedzictwa,
  - twórcze przekształcanie kultury - wykorzystywanie motywów w nowych aspektach, pomysłowe aranżowanie przestrzeni publicznej (np. użycie lokalnych elementów kultury niematerialnej do aranżacji wnętrz wiat przystankowych i odpoczynkowych),
  - badanie i popularyzacja lokalnych tradycji, zwyczajów, rytuałów, świąt, legend, stylu życia, rzemiosł, rękodzieła i kuchni lokalnej oraz tworzenie i promocja tematycznych produktów turystycznych,

- wspieranie, poprzez np. izby i spółdzielnie rzemieślnicze oraz stowarzyszenia, indywidualnych rzemieślników, twórców i artystów ludowych, w tym w zakresie udziału w targach, szkoleniach dotyczących m.in. efektywnej promocji i sprzedaży swojego rękodzieła w internecie, tworzenia planu rozwoju swojej firmy/działalności,
- tworzenie systemów informacji i promocji turystyki, które popularyzują OW jako atrakcyjny cel turystyczny, przykładowo:
  - zintegrowana promocja walorów przyrodniczych i kulturowych,
  - zintegrowana promocja regionalnych i lokalnych marek, produktów i usług,
- budowa kapitału ludzkiego i podnoszenie poziomu wiedzy szczególnie w zakresie upowszechniania praktyk zrównoważonej turystyki i wymagań Europejskiego Zielonego Ładu (w tym Nowy Europejski Bauhaus) oraz kompetencji cyfrowych, przykładowo:
  - szkolenia i wizyty studyjne podnoszące kwalifikacje pracodawców i pracowników sektora turystyki, kultury i branży kreatywnej,
  - szkolenia umożliwiające przekwalifikowanie pracowników innych sektorów do sektora turystyki,

wyberz → priorytet 3. Twórcze i atrakcyjne turystycznie Pogranicze

a w nim → cel szczegółowy 1. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

Na etapie tworzenia projektu rozważ stworzenie warunków do aktywnego udziału mieszkańców, instytucji, organizacji, grup formalnych i nieformalnych w konsultowaniu pomysłów i rozwiązań. Ten proces to **partycypacja**.

Infrastruktura powinna wpisywać się w wyzwania zielonej i cyfrowej transformacji, a także zrównoważonego stylu życia w rozumieniu inicjatywy Nowy Europejski Bauhaus.

Jako uzupełnienie głównych działań **możesz kupić wyposażenie** (np. stroje ludowe, instrumenty muzyczne, sprzęt audiowizualny, eksponaty muzealne) niezbędne do realizacji projektu.

W ramach projektów **zachęcamy do współpracy instytucji publicznych oraz mikro, małych i średnich przedsiębiorstw**.

Zalecamy także, aby przy jednoczesnym poszanowaniu walorów kulturowych i przyrodniczych, inwestycje w zrównoważoną turystykę przynosiły przychody, które będą przeznaczone na utrzymanie produktów projektowych.

Dofinansowanie projektu zawierającego działania infrastrukturalne:
 minimalne 200 000 EUR, maksymalne 4 000 000 EUR, przy czym dofinansowanie na jednego partnera nie może być wyższe niż 2 000 000 EUR
 Okres realizacji projektu: maksymalnie 24 miesiące

Dofinansowanie projektu zawierającego wyłącznie działania miękkie:
 minimalne 200 000 EUR, maksymalne 700 000 EUR
 Okres realizacji projektu: maksymalnie 18 miesięcy

Jeśli Twój projekt dotyczy dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego lub turystyki, lecz **planujesz działania o małej skali finansowej (dofinansowanie do 80 000 EUR) - skorzystaj z FMP**.

Jeśli w ramach małego projektu będziesz modernizować/budować infrastrukturę, musisz połączyć ją z działaniami miękkimi.

Działania niekwalifikowalne:

- budowa/modernizacja infrastruktury sportowej (np. hale sportowe, sale gimnastyczne, boiska, lodowiska, kryte baseny),
- budowa/modernizacja infrastruktury hotelowej,
- lecznictwo uzdrowiskowe, rehabilitacja uzdrowiskowa, budowa/modernizacja bazy leczniczo-zabiegowej.

Nie dofinansujemy także projektu, w którym modernizowana infrastruktura (w tym zabytki) nie ma wyraźnego wpływu transgranicznego i nie przyczynia się do zwiększenia rozpoznawalności OW.

Priorytet 4. Współpraca instytucji i mieszkańców Pogranicza

Bliskość geograficzna i kulturowa sprzyja kontaktom i współpracy. Dlatego Program ma na celu:

- wzmocnienie i stymulowanie współpracy po obu stronach granicy na różnych poziomach (instytucji, mieszkańców, przedsiębiorców),
- usprawnienie zarządzania, podniesienie kompetencji pracowników oraz rozwój zdolności instytucjonalnej instytucji publicznych,
- wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców Pogranicza.

Jeżeli planujesz **DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z WZMACNIANIEM WSPÓŁPRACY INSTYTUCJI LUB ZWIĘKSZANIEM KOMPETENCJI OSÓB W NICH ZATRUDNIONYCH**, związane w szczególności z:

- administracją,
- powiązaniem gospodarczymi,
- przedsiębiorczością,
- mobilnością transgraniczną,
- planowaniem przestrzennym i rozwojem regionalnym,
- ochroną zdrowia,

takie jak:

- budowanie zdolności instytucjonalnej instytucji publicznych, przykładowo:
  - szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe pracowników,
  - szkolenia podnoszące kompetencje miękkie pracowników, m.in. w zakresie komunikacji z osobami korzystającymi z usług instytucji, dostępności dokumentów i usług dla osób ze specjalnymi potrzebami (np. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych), dopasowania usług do potrzeb lokalnej społeczności,
- wzmocnienie współpracy i potencjału instytucji Pogranicza w zakresie oferowanych usług, przykładowo:
  - usług użyteczności publicznej,
  - rozwiązywania wspólnych problemów i podejmowania transgranicznych inicjatyw na rzecz rozwoju Pogranicza,
  - wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, opracowania kodeksów dobrych praktyk,
  - stymulowania i rozwijania transgranicznych powiązań gospodarczych (np. działania informujące o warunkach i zasadach prowadzenia działalności),

- usług skierowanych do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- transgraniczne analizy, strategie i plany działań dotyczące przykładowo:
  - występujących wspólnych problemów i barier (w tym prawnych i administracyjnych) odnośnie współpracy instytucji publicznych, organizacji i mieszkańców Pogranicza, transgranicznego transportu publicznego, potrzeb i zasobów w zakresie usług społecznych, gospodarki odpadami itp.,
  - transgranicznych inicjatyw, idei, koncepcji, planów służących potrzebom i rozwojowi Pogranicza (np. ponadlokalne strategie),
  - usprawnienia funkcjonowania instytucji, wykorzystywanych systemów i procedur,

wyberz → priorytet 4. Współpraca instytucji i mieszkańców Pogranicza

a w nim → cel szczegółowy 1. Zwiększenie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, w szczególności tych, którym powierzono zarządzanie konkretnym terytorium, i zainteresowanych stron.

Jako uzupełnienie działań miękkich możesz kupić wyposażenie niezbędne do realizacji projektu.

Dofinansowanie projektu: minimalne 200 000 EUR, maksymalne 400 000 EUR
Okres realizacji projektu: maksymalnie 18 miesięcy

Działaniem niekwalifikowalnym jest budowa/modernizacja infrastruktury.

Jeżeli planujesz realizować **DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z WZMACNIANIEM INTEGRACJI LUB POPRAWĄ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POGRANICZA**, takie jak:

- budowanie transgranicznych partnerstw, przykładowo:
  - współpraca instytucji publicznych oraz organizacji not-profit związanych w szczególności z edukacją, ekologią, kulturą, sztuką, sportem, aktywnym wypoczynkiem, tradycją, współpracą gospodarczą, turystyką, przyrodą, zarządzaniem kryzysowym, ratownictwem,
- wspieranie lokalnych inicjatyw transgranicznych na rzecz poprawy jakości życia na Pograniczu, przykładowo:
  - warsztaty, wizyty studyjne, seminaria, spotkania, w tym umożliwiające tworzenie relacji międzypokoleniowych – w szczególności dotyczące obustronnego przekazywania wiedzy i umiejętności (w tym lokalnego rzemiosła, kompetencji cyfrowych, zdrowego stylu życia),
- wzmocnienie integracji transgranicznej i budowanie wspólnej tożsamości mieszkańców Pogranicza, przykładowo:
  - warsztaty, wizyty studyjne, seminaria dotyczące zwyczajów, tradycji i kultury, w tym różnic społecznych, językowych i religijnych, poznawania historii i przyrody Pogranicza, skierowane m.in. do osób narażonych na wykluczenie społeczne,
  - nauka języka sąsiadów (polskiego/słowackiego),
  - wspieranie aktywności społecznej i zawodowej seniorów,
- wymiana dobrych praktyk, promocja współpracy na rzecz wspólnych rozwiązań w zakresie środowiska oraz niskoemisyjnej gospodarki, przykładowo:
  - szkolenia dotyczące przystosowania się do zmian klimatu lub przeciwdziałania występowaniu negatywnych skutków klęsk żywiołowych,

- podnoszenie świadomości i promocja proekologicznych zachowań mieszkańców Pogranicza oraz turystów, przykładowo:
  - edukacja mieszkańców w zakresie segregacji odpadów, niskiej emisji, energooszczędności, dbałości o środowisko, bioróżnorodności,
  - wspólna transgraniczna promocja ochrony środowiska, gospodarki o obiegu zamkniętym, OZE, bioróżnorodności,

wyberz → priorytet 4. Współpraca instytucji i mieszkańców Pogranicza

a w nim → cel szczegółowy 2. Budowanie wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez wspieranie działań ułatwiających kontakty międzyludzkie.

W tym celu możesz realizować wyłącznie małe projekty w ramach FMP o dofinansowaniu do 80 000 EUR.

Jako uzupełnienie działań miękkich możesz kupić wyposażenie niezbędne do realizacji projektu.

Działaniem niekwalifikowalnym jest budowa/modernizacja infrastruktury.